

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

İLTÜMÜR OZAN VE DİĞERLERİ /TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 38949/09)

KARAR

Madde 3 (esas ve usul) • İnsanlık dışı ve aşağılayıcı muamele • Yaraların, öngörülmeleyen bir çatışma durumunda, gerekli ve orantılı olmayan güç kullanımı neticesinde meydana gelip gelmediğini her türlü makul şüphenin ötesinde tespit etmeyi imkânsız kılan çelişkili delil unsurları • Etkin soruşturma olmaması

STRAZBURG

16 Şubat 2021

Kesinleşme Tarihi
16 Mayıs 2021

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2021. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

İltümür Ozan ve diğerleri / Türkiye davasında,

Başkan

Jon Fridrik Kjølbro,

Hakimler

Aleš Pejchal,

Egidijus Kūris,

Branko Lubarda,

Carlo Ranzoni,

Pauliine Koskelo,

Saadet Yüksel

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Stanley Naismith’in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 19 Ocak 2021 tarihinde gerçekleştirdiği müzakereler neticesinde, anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde açılan davanın temelinde, dört Türk vatandaşının, Münevver İltümür Ozan, Özlem Cihan, Yücel Tekin ve Hasan Çağın’ın (“başvuranlar”), 10 Temmuz 2009 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme’nin (“Sözleşme”) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuru (no. 38949/09) bulunmaktadır.

2. Başvuranlar, İstanbul Barosuna bağlı Avukat S. Uçar tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti (“Hükümet”) ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuranlar bilhassa, güç kullanılarak yakalanmaları nedeniyle, Sözleşme’nin 3 ve 10. maddelerinin ihlal edildiğinden yakınmaktadırlar.

4. Başvuru, 10 Kasım 2016 tarihinde Hükümete bildirilmiştir.

OLAY VE OLGULAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

5. Başvuranlar Münevver İltümür Ozan ve Özlem Cihan sırasıyla 1960 ve 1981; başvuranlar Yücel Tekin ve Hasan Çağın 1984 doğumludurlar. Başvuranlar Münevver İltümür Ozan, Yücel Tekin ve Hasan Çağın İstanbul’da; Özlem Cihan ise Bursa’da ikamet etmektedir.

6. Başvuranlar 28 Şubat 2008 tarihinde, Gaziosmanpaşa’da (İstanbul’un bir ilçesi) esnafları, Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı hakkında bilgilendiren ve konuyla ilgili basın açıklamasına davet eden bildiriler dağıttıklarını ifade etmişlerdir. Başvuranlar aynı tarihte yakalanmışlardır.

7. Aynı gün saat 12.30’da düzenlenen yakalama tutanağında, şehrin aynı kesiminden çok sayıda esnafın, kendilerinden Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısını protesto etmek amacıyla dükkânlarını kapatmaları yönünde talepte bulunan ESP (“Ezilenlerin Sosyalist Platformu”) adlı bir derneğin üyeleri tarafından tehdit edildikleri hususunda şikâyet telefonları açtıkları belirtilmekteydi. Saat 10.00 sıralarında, bir polis ekibi, Fevzi Çakmak Caddesi üzerinde, iki kişinin dükkânlardan çıkması sonrasında, esnafların dükkânlarının kepenklerini kapattıklarını gözlemlemiştir. Polisler, Özlem Cihan ve Yücel Tekin isimli bu iki kişiyi güç kullanarak yakalamış ve emniyete götürmüşlerdir. Saat 10.45 sıralarında, Fevzi Çakmak Caddesinin paralelinde bulundan bir cadde üzerinde, bir başka polis ekibi, sapanla silahlanmış 15-20 kişilik bir grubun saldırısına uğramıştır. Tutanağa göre, polis ile bu grup arasında yaşanan çatışma sırasında, Münevver İltümür Ozan ve Hasan Çağın yakalanmıştır. Anılan şahısların yakalanmaları sırasında, diğer göstericiler, polisler taş atarak, iki polis memurunu yaralamışlardır. Münevver İltümür Ozan, çıkan arbede sırasında atılan bir taşın gelmesi sonucu yüzünden yaralanmıştır. Bu başvuranlar da emniyete götürülmüşlerdir.

8. Başvuranlar aynı gün, gözaltına alınmadan önce adli tabip tarafından muayene edilmişlerdir. Münevver İltümür Ozan, adli tabibe, yakalanması sırasında darp edildiğini ifade etmiştir. İlgili şahsın tıbbi raporunda, sol gözde hematom ve 1x1 cm.lik iki adet cilt kesisi mevcut olduğu; ortopedi muayenesinde bir bulguya rastlanmadığı belirtilmiştir. Diğer başvuranların tıbbi raporlarında çeşitli yaralanmalardan bahsedilmiştir.

9. Başvuranlar 29 Şubat 2008 tarihinde, saat 10.00'da, Savcılığa çıkarılmadan önce adli tabip tarafından muayene edilmişlerdir. Bu muayene sonucunda verilen raporda ise Münevver İltümür Ozan'ın, sol gözde hematom, sol dizde 5x5 cm.lik ekimoz, gluteus kasında 2x2 cm.lik ekimoz, sol burun deliğinde 1 cm.lik yırtılma ve burun kanaması bulunduğu tespit edilmiş idi. Anılan tıbbi rapora göre, ilgili şahıs gözaltından çıktığında, kalçasında (gluteal kasları) 2x3 ve 3x3 cm.lik başkaca iki ekimoz da bulunmaktaydı.

10. Savcılık ve Gaziosmanpaşa Sulh Ceza Hâkimliği tarafından, başvuranların ifadeleri alınmıştır. Başvuranlar, polisler saldırdıkları ve yakalanmalarına direndikleri yönündeki suçlamalara itiraz etmişlerdir. Münevver İltümür Ozan, Savcılık önünde, polisler tarafından darp edildiğini ifade etmiştir. Sulh Ceza Hâkimliği saat 18.00 sıralarında, ilgili şahısların serbest bırakılmalarına karar vermiştir.

A. Başvuranların, polisler hakkında, kötü muamele nedeniyle yapmış oldukları şikâyetin sonucu

11. Başvuranlar 29 Şubat 2008 tarihinde, yakalanmaları ve Emniyetteki gözaltıları sırasında kötü muamele ve görevi kötüye kullanma nedeniyle polisler hakkında Gaziosmanpaşa Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyetle bulunmuşlardır. Münevver İltümür Ozan şikâyetinde, polisler tarafından gözüne yumruklar atıldığını ve emniyette darp edildiğini ifade etmiştir.

Başvuranlar aynı zamanda, yakalanmaları sırasında direniş göstermediklerini ileri sürmüşlerdir.

12. Gaziosmanpaşa Cumhuriyet Savcısı 11 Mart 2008 tarihinde, Emniyetten, başvuranların yakalandıkları gün görevde olan polis memurlarının isimlerinin ivedilikle kendisine bildirilmesi talebinde bulunmuştur.

13. Dosyadan sorumlu başka bir Savcı 23 Mayıs 2008 tarihinde, başvuranlar tarafından kötü muamele ve görevin kötüye kullanılması nedeniyle yapılan şikâyet ile ilgili olarak kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Savcı kararında, güvenlik güçlerinin, yakalanmaya direnen kişileri yakalamak amacıyla zor kullanmalarına izin veren yasal hükümlere atıf yapmıştır. Ayrıca polislerin, yasal yetkilerinin sınırlarını aşan güç kullanmadıkları değerlendirmesinde bulunmuştur. İlaveten tespit edilen yaraların, başvuranların yakalanma anında direnmelerinin sonucu meydana gelmiş olabileceği kanaatine varmıştır. Savcı, başvuranların iddialarından ayrı olarak, adli soruşturma açılmasına imkân veren orantısız güç kullanımına ilişkin herhangi bir delil bulunamayacağı sonucuna varmıştır. Kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda, başvuranların yakalanma nedenleri ve koşulları ile ilgili hiçbir bilgi yer almamaktadır. Söz konusu kararda, Savcının, başvuranları dinleyip dinlemediğinden de bahsedilmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önündeki dosyada, polislerin veya diğer tanıkların ifadeleri gibi, Savcılık tarafından yürütülen soruşturma ile ilgili başkaca belgeler bulunmamaktadır.

14. Yalnızca Münevver İltümür Ozan 6 Kasım 2008 tarihinde, kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz etmiştir. Savcılığı, hem kendisinin hem suçlanan polis memurlarının hem de söz konusu dükkân sahiplerinin ifadesini almamakla, ayrıca Emniyet önünde ve olayın yaşandığı cadde üzerinde bulunan güvenlik kameralarının kayıtlarına başvurmamakla suçlamıştır.

15. İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi 5 Aralık 2008 tarihinde, başvuran Münevver İltümür Ozan'ın itirazını gerekçe göstermeden reddetmiştir. Söz konusu karar, 14 Ocak 2009 tarihinde, ilgiliye tebliğ edilmiştir.

B. Başvuranlar hakkında açılan ceza yargılamaları

16. Gaziosmanpaşa Savcılığı 26 Mart 2008 tarihinde, dört başvuran hakkında, kamu görevlisine saldırma ve iş ve çalışma hürriyetini engelleme suçlamalarıyla açılan ceza soruşturması kapsamında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Özlem Cihan ve Yücel Tekin'in, gösteri yapan ve polis memurlarını yaralayan grup içinde yer almadıkları değerlendirmesinde bulunmuştur. Dört başvuran hakkında, iş ve çalışma özgürlüğünü engelleme nedeniyle esnaf tarafından herhangi bir şikâyetle bulunulmadığını ve dava açılması için, bu suçun şikâyetle bağlı olduğunu eklemiştir. Buna karşın, Savcılık Münevver İltümür Ozan ve Hasan Çağın hakkında ise ceza yargılaması başlatılmasını talep etmiştir.

17. Münevver İltümür Ozan ve Hasan Çağın 26 Mart 2008 tarihli iddianame ile 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 32. maddesine muhalefetle, yakalanmalarına direnmekle ve polis memurlarını taş atarak yaralamakla suçlanmışlardır.

18. Gaziosmanpaşa Asliye Hukuk Mahkemesi 20 Aralık 2012 tarihinde başvuranların beraatine karar vermiştir. Duruşma tutanaklarından, başvuranların, bildiri dağıtarak, Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülen bir kanun tasarısı ile ilgili olarak kamuoyunu bilgilendirme amacı taşıdıklarını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Hâkim, kararının gerekçesinde, başvuranların, polislere taş atan kişiler olduklarını kanıtlayan herhangi bir delil unsuru bulunmadığının altını çizmiştir. Son olarak, dosyada yer alan CD'lerde, olay yerinin, olay anındaki değil, yalnızca olay sonrasındaki görüntülerinin yer aldığını tespit etmektedir. Aynı şekilde, basın

açıklamasına davet eden söz konusu bildirinin herhangi bir mevzuata muhalefet etmediğini kaydetmiştir.

II. İÇ HUKUK

19. 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’nun 32. maddesi uyarınca, Kanuna aykırı gösteri yürüyüşlerine katılanlar, ihtar ve zor kullanmaya rağmen dağılmamakta ısrar ederlerse, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

20. Başvuranlar, yakalanmaları esnasında ve gözaltında bulundukları sırada orantısız güç kullanıldığından şikâyet etmektedirler. Polisler hakkında başlatılan ceza soruşturmasının etkin olmamasından şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, Sözleşme’nin 3, 6 ve 13. maddelerini ileri sürmektedirler.

21. Mahkeme, olay ve olguların hukuki tavsifini kendisinin takdir ettiğini ve başvuranlarca bunlara atfedilen nitelendirmelere bağlı olmadığını hatırlatmaktadır (bk. diğerlerin yanı sıra, *Marcello Viola/İtalya (n° 2)*, no. 77633/16, § 54, 13 Haziran 2019, aynı anlamda, *Radomilja ve diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10 ve 22768/12, § 126, 20 Mart 2018). Mahkeme, şikâyetleri, Sözleşme’nin yalnızca 3. maddesi açısından incelemeye karar vermektedir. Söz konusu madde aşağıdaki şekildedir:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Başvuranlar Hasan Çağın, Yücel Tekin ve Özlem Cihan

22. Hükümet, Hasan Çağın, Yücel Tekin ve Özlem Cihan'ın şikâyeti ile ilgili olarak iç hukuk yollarının tüketilmediği bağlamında kabul edilemezlik itirazında bulunmaktadır. Bu başvuruların, kötü muamele ile ilgili şikâyetleri sonrasında Gaziosmanpaşa Savcılığının 23 Mayıs 2008 tarihinde verdiği kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itiraz etmediklerini iddia etmektedir. Hükümet, Mahkemenin içtihadına atıfta bulunarak, kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara karşı Ağır Ceza Mahkemesi önündeki itiraz yolunun, tüketilmesi gereken etkin ve etkili bir hukuk yolu olduğunu ileri sürmektedir.

23. Mahkeme, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1. fıkrası uyarınca, yalnızca, iç hukuk yollarının tüketilmesi sonrasında kendisine başvurulabileceğini hatırlatmaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun, savcılık tarafından verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara karşı ağır ceza mahkemesi başkanına itiraz etme imkânı öngördüğünü daha önce ifade etmiştir. Bu nedenle, Mahkemeye göre, somut olayda, başvuranlar, Devlet memurları hakkında ceza soruşturmaları açılmasına ve dolayısıyla, şikâyetlerinin tazmin edilmesine imkân veren ceza hukuku yoluna sahiplerdi. Bu sebeple, evvelce bundan yararlanmış olan diğer başvuranlar gibi, onların da bu usul yolunu kullanmaları gerekmekteydi (bk. diğer çok sayıda karar arasında, *Dilek Aslan/Türkiye*, no. 34364/08, § 41, 20 Ekim 2015 ve *Kaya/Türkiye* (k.k.), no. 5168/05, 14 Haziran 2011 ve bu iki davada yapılan atıflar).

24. Mahkeme somut olayda, başvuranları 23 Mayıs 2008 tarihinde savcı tarafından verilen kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itiraz etme ve dolayısıyla iç hukuk yollarını tüketme yükümlülüğünden muaf tutabilecek herhangi bir durum tespit etmemektedir. Mahkeme bu nedenle, Hükümet

tarafından ileri sürülen iç hukuk yollarının tüketilmediğine ilişkin itirazı kabul etmektedir.

İşbu şikâyet, başvuranlar zlem Cihan, Hasan ağın ve Yücel Tekin ile ilgili olarak, Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

2. Başvuran Münevver İltümür Ozan

25. Hükümet, Münevver İltümür Ozan'ın şikâyetinin, iç hukukta verilen son kararın üzerinden altı aydan fazla zaman geçtikten sonra sunulmuş olması nedeniyle, vaktinden sonra yapıldığı için kabul edilemez olduğu kanısındadır.

26. Mahkeme, Münevver İltümür Ozan'ın, Savcılığın 23 Mayıs 2008 tarihli kovuşturmaya yer olmadığına dair kararına itiraz ettiğini ve Gaziosmanpaşa Ağır Ceza Mahkemesinin 5 Aralık 2008 tarihinde bu itirazı kesin olarak reddettiğini kaydetmektedir. Anılan karar, ilgiliye 14 Ocak 2009 tarihinde tebliğ edilmiştir. Mahkeme dolayısıyla, başvuran Münevver İltümür Ozan'ın, şikâyetini 10 Temmuz 2009 tarihinde faks yoluyla yaparak, Mahkemenin, olayların meydana geldiği dönemde yürürlükte olan uygulamasına uygun olarak altı aylık süre kuralına riayet ettiği kanaatine varmaktadır.

27. Mahkeme bu nedenle, Hükümet tarafından ileri sürülen, şikâyetin vaktinden sonra yapıldığı bağlamındaki kabul edilemezlik itirazını reddetmektedir. Mahkeme, bu şikâyetin Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başkaca herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmadığını tespit ederek, anılan başvuran ile ilgili olarak, kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların İddiaları

28. Başvuran Münevver İltümür Ozan, yakalanması sırasında ve gözaltı boyunca polisin şiddetine maruz kaldığından şikâyet etmektedir. Ayrıca, polisler hakkında yürütülen ceza soruşturmasının etkin olmamasından yakınmaktadır. Bu bağlamda, soruşturmadan sorumlu Savcılığın, kendisini dinlemediğini ve ne söz konusu polis memurlarının ne de tanıkların ifadelerini aldığını belirtmektedir. Başvurana göre, Savcılık, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararını vermeden önce, tıbbi raporlar ve söz konusu cadde üzerinde bulunan güvenlik kameralarının kayıtları başta olmak üzere, dosyadaki unsurların tamamını dikkate almamıştır.

29. Hükümet, 28 Şubat 2008 tarihli olay tutanağına atıf yaparak, başvuran Münevver İltümür Ozan'ın gözündeki yaranın, diğer göstericiler tarafından atılan taş neticesinde meydana geldiğini ifade etmektedir. Hükümet, ilgili şahıs hakkında düzenlenen tıbbi raporda belirtilen yaraların gerçekliğine itiraz etmekte ve öte yandan, savcılığın, başvuranın yakalanması için kullanılan gücün orantılı ve yürürlükteki mevzuata uygun olduğuna karar verdiğini belirtmektedir. Hükümet görüşlerinde, Gaziosmanpaşa Asliye Hukuk Mahkemesinde, Münevver İltümür Ozan ve Hasan Çağın hakkında görülen dava ile ilgili 20 Aralık 2009 tarihli bir tutanağa atıf yapmakta ve Gaziosmanpaşa Savcılığının, kararını vermeden önce, olayla ilgili dosyada bulunan CD'lere kaydedilen görüntüleri izlediğini ileri sürmektedir. Başvuranın, Savcılığa, şikâyet ettiği yaraların, polislerin eylemleri neticesinde meydana geldiğine dair kanıt sunmadığı kanaatindedir.

30. Hükümet, Sözleşme'nin 3. maddesinin usul yönü ile ilgili olarak, Savcılık tarafından derhal ceza soruşturması başlatıldığını; Savcının, başvuranın gözaltında bulunduğu sırada görevli olan polis memurlarını mahkemeye çağırdığını ve başvurana, Adli Tıp Kurumunda tıbbi muayene

yapılması talebinde bulunduğunu ileri sürmektedir. Hükümet, Savcının, başvuranın gözaltına alınmadan önce ve gözaltı süresinin bitiminde düzenlenen tıbbi raporları dikkate alarak kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verdiğini ve söz konusu kararın, Gaziosmanpaşa Ağır Ceza Mahkemesi tarafından onaylandığını belirtmektedir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

a) Kötü muamele iddiaları hakkında

31. Mahkeme, bir kişi gözaltındayken, dolayısıyla tamamen polis memurlarının gözetiminde bulunduğu sırada kendisinde meydana gelen tüm yaralanmaların güçlü maddi karinelere yer verdiğini hatırlatmaktadır. Bu durumda, mağdur kişinin anlatımında, bilhassa iddiaların tıbbi belgelerle desteklenmesi halinde (*Dönmiş ve Kaplan/Türkiye*, no. 9908/03, § 44, 31 Ocak 2008, *Soner Önder/Türkiye*, no. 39813/98, § 34, 12 Temmuz 2005 ve *Selmouni/Fransa* [BD], no. 25803/94, § 87, AİHM 1999-V), şüphe uyandıran olayları ortaya çıkaran delilleri sunarak, tespit edilen yaralanmaların nasıl oluştuğu konusunda makul bir açıklama yapmak Hükümetin görevidir (*Tiziana Pennino/İtalya*, no. 21759/15, § 35, 12 Ekim 2017, *gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, *Blokhin/Rusya* [BD], no. 47152/06, § 140, 23 Mart 2016). Bu türden bir açıklama yapılmaması halinde, Mahkeme, Hükümet açısından aleyhte olabilecek sonuçlara varma hakkına sahiptir. Bu durum, gözaltına alınan kişilerin hassas durumda bulunmalarıyla ve makamların bu kişileri korumakla yükümlü olmalarıyla haklı gösterilmektedir (*Bouyid/Belçika* [BD], no. 23380/09, § 83, AİHM 2015).

32. Mahkeme somut olayda, başvuranın 28 Şubat 2008 tarihinde yakalandığını ve 29 Şubat 2008 tarihinde Savcılığa çıkarıldığını gözlemlemektedir. Başvuranın gözaltına alınmadan önce ve gözaltı süresinin bitiminde düzenlenen tıbbi raporlarda, ilgilinin vücudunda çeşitli

darp ve şiddet izlerine işaret edildiğini kaydetmektedir (yukarıda 8-9. paragraflar).

33. Mahkeme, başvuranın ve Hükümetin, yaraların meydana gelme şekli ile ilgili olarak farklı açıklamalarda bulunduklarını tespit etmektedir: Başvuran, polislerin, gözüne yumruk attığını iddia etmekte; Hükümet 28 Şubat 2008 tarihli tutanağa atıfta bulunarak, başvuranın sağ gözündeki yararın, diğer göstericiler tarafından atılan bir taş neticesinde meydana geldiğini ileri sürmektedir.

34. Mahkeme, söz konusu yaraların, öngörülme­yen bir çatışma durumunda meydana geldiğini ve polisin hazırlık yapmadan tepki göstermek durumunda kaldığının altını çizmektedir (bk. *Tzekov/Bulgaristan*, no. 45500/99, § 61, 23 Şubat 2006). İki polis memurunun, sapanla yaralandığı belirtilmelidir.

35. Böyle bir durumda, kendisine sunulan çelişkili delil unsurlarını ve bilhassa başvuran ve polisler ile ilgili tıbbi raporları göz önünde bulundurarak, Mahkeme, başvuranın vücudundaki lezyonların, gerekli veya orantılı olmayan güç kullanımı neticesinde meydana gelip gelmediğini makul bir şüphenin ötesinde tespit edecek bir durumda olduğunu düşünmemektedir.

Mahkemeye göre, başvuranın sağ gözünde meydana gelen dışında, hematomların nasıl oluştuğundan ve olası ortaya çıkma zamanından bahsetmeyen, gözaltı öncesi ve sonrası düzenlenen tıbbi raporlar bakımından da zordur.

36. Mahkeme bu nedenle, ilgilinin 28 Şubat 2008 tarihinde maruz kaldığı iddia edilen kötü muameleler ile ilgili olarak Sözleşme'nin 3. maddesinin esas yönünden ihlal edilmediği kanaatine varmaktadır (*gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, *Ersin Erkuş ve diğerleri/Türkiye*, no. 40952/07, §§ 67 ve 68, 31 Mayıs 2016).

b) Soruşturmanın etkin niteliği hakkında

37. Mahkeme, soruşturmanın etkinliği ile ilgili olarak, içtihadından ileri gelen ilkelere atıf yapmaktadır (*Jeronovičs/Letonya* [BD], no. 44898/10, §§ 103-109, 5 Temmuz 2016, yukarıda anılan *Bouyid/Belçika* [BD], §§ 114-123, *Mocanu* ve diğerleri/Romanya [BD], no. 10865/09, 45886/07 ve 32431/08, §§ 316-326, AİHM (özetler) ve bilhassa, *El-Masri/Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti* [BD], no. 39630/09, §§ 182-185, CEDH 2012).

38. Mahkeme somut olayda, başvuran tarafından yapılan şikâyet sonrasında, görevli Savcılık tarafından ceza soruşturması yürütüldüğünü ve söz konusu soruşturmanın kovuşturmaya yer olmadığına dair kararla sonuçlandığını tespit etmektedir. Bu kovuşturmaya yer olmadığına dair karardan, Cumhuriyet savcısının, 28 ve 29 Şubat 2008 tarihli tıbbi raporların sonuçlarını -söz konusu raporlar başvuranın iddialarını desteklediği halde- dikkate almadığı anlaşılmaktadır. Öte yandan, dosyada, olayların yaşandığı gün görevde olan polis memurlarının kimliklerinin iletilmesi talebiyle ilgili bir belge bulunmasına rağmen, anılan polis memurlarının ve başvuranın ifadelerinin alındığına dair hiçbir emare bulunmamakta ve kovuşturmaya yer olmadığına dair karar, yürürlükteki yasal hükümleri aktarmakla yetinmektedir.

39. Mahkeme, Cumhuriyet Savcısının, ne olayın koşulları ne de somut olayda kullanılan gücün gerekliliği ve orantınlılığı hakkında herhangi bir inceleme yapmadan, başvuranın yarasının, ilgiliyi kontrol altına almak amacıyla kullanılan güç neticesinde meydana gelmiş olabileceğini belirtmekle yetindiğini kaydetmektedir. Mahkeme daha önce, Cumhuriyet Savcılarının araştırmalarını, kamu güçleri tarafından kullanılan gücün yürürlükteki kanuna uygun olup olmadığına dair basit bir tespitle sınırlandırmamaları gerektiğini hatırlatmıştır: Cumhuriyet savcıları, kişilere karşı kullanılan gücün, söz konusu kişilerin davranışları dikkate alındığında

ne kadar haklı olduğunu incelemek için ellerindeki tüm yasal imkânları kullanarak soruşturmalarını yürütmelidir (*Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri/Türkiye*, no. 20347/07, § 83, 5 Temmuz 2016).

40. Dosyaya bakan Cumhuriyet Savcısının, başvuranın, suçlanan polis memurlarının ve olay görgü tanıklarının ifadesini almadığı açıktır. Öte yandan, Hükümetin beyanlarının aksine, kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda kamera kayıtlarından bahsedilmemektedir (*gerekli değişiklikler yapılmak koşuluyla (mutatis mutandis)*, *Peyam/Türkiye*, no. 5405/12, § 31, 14 Ekim 2014).

41. Mahkemeye göre, bu eksiklikler, Savcılık tarafından yürütülen adli soruşturmanın olayları tespit etmekteki etkinliğini tehlikeye atmaktadır. Mahkeme, adli makamların bu nedenle, başvuran tarafından dile getirilen kötü muamele iddiaları ile ilgili olarak etkin soruşturma yürütme pozitif yükümlülüklerini yerine getirmedikleri kanaatindedir.

42. Mahkeme, yukarıda belirtilen hususları göz önünde bulundurarak, Sözleşme'nin 3. maddesinin usul yönünden ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

II. SÖZLEŞME'NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

43. Başvuranlar, güvenlik güçlerinin, Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı hakkında bildirim dağıtmalarına ve halkı basın açıklamasına katılmaya davet etmelerine engel olma amacıyla müdahalede bulunmaları nedeniyle bilgi verme haklarının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedirler. Başvuranlar aynı zamanda, yakalanmaları ve haklarında ceza yargılaması açılması nedeniyle barışçıl gösteri haklarını kullanmalarına müdahale edildiğinden yakınmaktadırlar. Başvuranlar bu hususlar ile ilgili olarak, Sözleşme'nin 7, 9, 10, 11, 17 ve 18. maddelerinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

44. Olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eden Mahkeme, başvuranların esasında, kendi platformları tarafından bir basın konferansı düzenleneceğini duyurmak amacıyla bildiri dağıtmalarına engel olunmasından şikâyet ettiklerini saptamaktadır. Mahkeme, söz konusu şikâyetlerin Sözleşme'nin yalnızca 10. maddesi açısından incelenmesinin uygun olduğu kanaatine varmaktadır. Sözleşme'nin 10. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, kanunla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağliğin veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

45. Hükümet, başvuranlar Özlem Cihan ve Yücel Tekin'in şikâyetlerinin vaktinden sonra yapıldığı ile ilgili olarak kabul edilemezlik itirazında bulunmaktadır.

46. Mahkeme, başvuranların gösteri hakkı ile ilgili ceza yargılaması olmaması nedeniyle, altı aylık sürenin ihtilaf konusu eylem tarihinden itibaren başladığını hatırlatmaktadır (*Ersoy/Türkiye*, no. 43279/04, § 38, 28 Temmuz 2009, *Aşıcı/Türkiye (n° 2)*, no. 26656/04, § 36, 31 Ocak 2012, *Findancan ve diğerleri/Türkiye*, no. 61244/10, § 29, 17 Eylül 2013).

47. Mevcut durumda, Mahkeme, Özlem Cihan ve Yücel Tekin'in, 28 Şubat 2008 tarihinde yakalanmalarının ardından ceza yargılamasına muhatap tutulmadıklarını gözlemlemektedir.

Mahkeme bu nedenle, ilgili şahısların, 10 Temmuz 2009 tarihinde yapılan şikâyetlerinin vaktinden sonra yapıldığını ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 1 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiğini tespit etmektedir.

48. Hükümet, Münevver İltümür Ozan ve Hasan Çağın ile ilgili olarak, haklarında yürütülen ceza yargılaması sonunda beraat etmeleri nedeniyle söz konusu şahısların mağdur statüsüne itiraz etmektedir.

49. Mahkeme, bu iki başvuran hakkında Hükümet tarafından ileri sürülen kabul edilemezlik itirazını incelemenin gerekli olmadığı kanaatindedir; zira ilgililerin şikâyeti her halükarda aşağıda belirtilen nedenlerden ötürü kabul edilemezdir.

50. Mevcut davada, başvurular, bildiri dağıtmak için olay yerinde bulunduklarını ifade etmektedirler. Polisler sapanla yapılan saldırı sırasında yakalandıklarına itiraz etmemektedirler.

51. Mahkeme bu nedenle, yakalanma nedenlerinin bildiri dağıtılmasıyla bağlantılı olmadığını; aksine, gerçekte, saldırgan bir grup insan ile güvenlik güçleri arasında caddede yaşanan çatışma sırasında yakalandıklarını tespit etmektedir. Bu koşullar, onları, bildiri dağıtma nedeniyle yakalanan diğer başvuranlardan ayırmaktadır (Özlem Cihan ve Yücel Tekin için yukarıda 7. paragrafa bakınız.).

52. Mahkeme bu nedenle, başvuruların 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Hakkında Kanun'un 32. maddesi uyarınca, güvenlik güçlerine direnmekle suçlandıklarını tespit etmektedir.

53. Ek olarak, başvuruların halkla paylaşmayı amaçladıkları bilgiyle ilgili olarak, Mahkeme, dosyadaki belgelerde, Gaziosmanpaşa Asliye Hukuk Mahkemesinin, bildirinin içeriğini incelediğini ve hiçbir suçlama isnat edilemeyeceğine hükmettiğini (yukarıda 18. paragraf) ve bildirileri dağıttıkları sırada yakalanan diğer iki başvuranın -Özlem Cihan ve Yücel Tekin- ceza soruşturmasına konu olmadıklarını gözlemlemektedir (yukarıda 16. paragraf).

54. Bu nedenle Mahkeme, polis müdahalesi ve Münevver İltümür Ozan ile Hasan Çağın hakkında ceza yargılaması açılmasının, Sözleşme'nin 10. maddesiyle korunan haklarına -yani bir kanun tasarısı hakkında halka bilgi vermek ve bu konuyla ilgili basın konferansına davet etmek için bildiri dağıtma- yönelik bir müdahale olmadığı ve güvenlik güçleriyle yaşanan çatışmanın neticesi olduğu sonucuna varmaktadır.

Sonuç olarak, bu şikâyet açıkça dayanaktan yoksun olup, Sözleşme'nin 35. maddesinin 3 ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

55. Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca,

“ Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

56. Başvuran, maruz kaldığı kanaatine vardığı manevi zarar bağlamında 20.000 avro (EUR) talep etmektedir.

57. Hükümet, bu meblağa itiraz etmektedir.

58. Mahkeme, hakkaniyete uygun olarak, Münevver İltümür Ozan'a manevi tazminat olarak 3.000 EUR ödenmesinin uygun olduğu kanısındadır.

B. Masraf ve Giderler

59. Başvuran aynı zamanda, avukatlık ücreti için 8.750 Türk lirası (TRY) (olayların meydana geldiği dönemde yaklaşık 2.200 avro (EUR)) ve Mahkeme önünde yapmış olduğu masraf ve giderler için 900 TRY (yaklaşık 225 avro) talep etmektedir. Avukatlarıyla imzalanan saatlik ücret dekontu

sunmakta ancak taleplerini desteklemek için herhangi bir kanıtlayıcı fatura ibraz etmemektedir.

60. Hükümet, bu meblağlara karşı çıkmakta ve Mahkemenin dikkatini, başvuranın taleplerini destekleyecek herhangi bir kanıtlayıcı belge sunmamış olmasına çekmektedir.

61. Mahkemenin içtihadına göre, bir başvurana yalnızca, masraf ve giderlerinin gerçekliğini, gerekliliğini ve miktarlarının makul niteliğini ispatlaması durumunda, bu masraflar iade edilebilmektedir. Mahkeme, somut olayda elinde bulunan belgeler ve içtihatlarını göz önünde bulundurarak, avukatlık ücretine ilişkin talebi, başvuran tarafından bu bağlamda kanıtlayıcı belgelerin sunulmamış olması sebebiyle reddetmektedir (*Akdemir ve Evin/Türkiye*, no. 58255/08 ve 29725/09, § 86, 17 Mart 2015).

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 3. maddesi bağlamındaki şikâyetin, başvuran Münevver İltümür Ozan ile ilgili olarak kabul edilebilir; diğer başvurular ile ilgili olarak kabul edilemez olduğuna;
2. Başvuranların diğer şikâyetlerinin kabul edilemez olduğuna;
3. Sözleşme'nin 3. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine,
4.
 - a) a) Davalı Devletin, işbu kararın Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kesinleşeceği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere, Münevver İltümür Ozan'a, manevi tazminat olarak, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, 3.000 EUR (üç bin avro) ödemesine;

- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu miktarlara, Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Oy birliğiyle, adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup, Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları gereğince 16 Şubat 2021 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Jon Fridrik Kjølbro
Başkan